

بررسی مفهوم و اهمیت برنامه ریزی درسی

زیبا احمدی

کارشناسی شیمی کاربردی آموزش و پرورش رامجد

چکیده

از برنامه ریزی درسی تعاریف گوناگونی ارایه شده است. این گوناگونی ناشی از رویکردها و موضوع‌های گوناگونی است که درباره آموزش و پرورش وجود دارد. این رویکردهای مختلف بر برنامه ریزی درسی نیز تأثیر می‌گذارد. گروهی با توجه به آموزه‌های "آموزش و پرورش پیشرفته" که بر محوریت کودک تأکید دارد، و بر آنند که آموزش و پرورش و برنامه‌های آن باید متناسب با نیازهای کودکان باشد و گروه دیگر بر نیازهای جامعه و مسائل زندگی در جامعه تأکید می‌ورزند مطالعه "جامعه‌شناسی بر برنامه ریزی درسی" را ضروری می‌دانند گروه دیگر از دانشمندان بر ارزش دانش و یادگیری آن تمایل دارند و بر "برنامه ریزی" موضوع محور "یا دیسپلین محوری" تأکید می‌ورزند و بر توسعه تفکر اسرار دارند. مربیان تربیتی و دانشمندانی نیز هستند که آموزش و پرورش و به تبع آن برنامه ریزی درسی را ساخت "فرهنگی-سیاسی" میدانند. به نظر این گروه "ایده‌ها"، نظرات و تفکرات درباره آموزش و پرورش و برنامه ریزی درسی تحت تأثیر ایده‌ها و استراتژی‌های "حکومت‌ها" قرار می‌گیرند. از طرفی نیز زمینه‌سازی برای شناخت شیوه‌های برنامه ریزی و پی بردن به اهمیت آن در کاربردی کردن در آینده و زندگی بر اساس نظریه‌ها و یافته‌های علمی در مدیریت و اداره جامعه یک ضرورت برای دانش آموزان و آینده‌سازان کشور می‌باشد. لذا میتوان گفت که برنامه ریزی، فرآیندی برای رسیدن به اهداف است. بسته به فعالیتها، هر برنامه می‌تواند که بلند مدت، میان مدت یا کوتاه مدت باشد. برای مدیرانی که در جستجوی حمایت‌های بیرونی هستند، برنامه ریزی، مهمترین و کلیدیترین سند برای رشد است. برنامه ریزی می‌تواند، نقش مهمی در کمک به جلوگیری از اشتباهات یا تشخیص فرصتهای پنهان بازی کند. برنامه ریزی به پیش بینی آینده و ساختن آینده تا حدودی قابل تصور کمک می‌کند. آن پلی است بین آنچه هستیم و آنچه می‌توانیم باشیم که می‌خواهیم برویم برنامه ریزی به آینده می‌نگرد.

کلمات کلیدی: آموزش، آموزش و پرورش، برنامه، برنامه ریزی درسی

مقدمه

زندگی انسان ابعاد مختلف دارد و هر بعد ناظر بر یکی از نیازهای اوست. نیازهای ماده بعد اقتصادی زندگی بشر را شکل می‌دهد و نیازهای اجتماعی و سیاسی را جلوه‌گر می‌سازند هر یک از جنبه‌های زندگی انسان وسعت و دامنه وسیعی دارد و او ناگزیر است دست به انتخاب بزند و مطابق علایق و نیازهای خود؛ هدف مناسب برگزیند. تعیین هدف‌های مطلوب، به دقت در تشخیص نیاز بستگی دارد. فردی را در نظر بگیرید که به کسب دانش بیش تر نیاز دارد. برای تأمین این نیاز، رسیدن مدارج علمی بالاتر را هدف خود در نظر می‌گیرد با اینکه تعیین هدف در این کار اهمیت زیادی دارد و به تنهایی مفید به حال آن فرد تسلیت و گرهی را نمی‌گشاید بلکه باید روشها و وسایل رسیدن به هدف را نیز انتخاب کند تا با به کار بردن دقیق و اصولی آنها، امکان تحقیق هدف فراهم شوند. فردی که در مثال می‌خواهد به مدارج بالای علمی برسد لازم است با مطالعه به تحقیق و مطالعه بپردازد و بدینوسیله به هدف نایل شود. البته قبل از اجرا باید نسبت به هدف‌ها و روشهای انتخاب شده اطمینان حاصل کند. به عبارت دیگر باید در وضع مطالعه خود مجدداً ببیند و با افراد صاحب نظر مشورت کند تا مطمئن شود که انتخاب‌های او منطقی و علاقلانه است. پس از مطمئن شدن نسبت به صحت هدف، نوبت به اجرای تصمیم‌گیری می‌رسد. با توجه به اینکه نقاط قوت و ضعف تصمیم‌گیری‌ها در عرصه عمل معلوم می‌شود پس از اجرای اصول و روشهای انتخاب شده باید ارزشیابی به عمل آید.

«به مجموعه فعالیت‌های منظمی که از تعیین هدف، شروع و با انتخاب روشها و وسایل متناسب با هدف ادامه پیدا کرده و سپس به اجرا در آمده و ارزشیابی می‌گردد برنامه ریزی گفته می‌شود. به عبارت دیگر «برنامه ریزی عبارت است از: طرح ریزی برای دست‌یابی به هدف معین» (ملکی، ۱۳۸۴).